

HLAS TICHA

Čtvrtletník nejen pro administrátory veřejných pohřebišť

AKTUÁLNĚ / str. 3

Hřbitovy jsou nejen místem klidu,
ale i místa vzniku odpadů

ROZHOVOR / str. 7

Od ministerského úřadu ke hřbitovu

NEPOSEDNÉ PARAGRAFY / str. 13

Neoprávněná exhumace

ROLE HŘBITOVŮ JAKO ŽIVÉ SOUČÁSTI KOMUNITY

Vážení čtenáři,

oázy klidu, hřbitovy, hrají v naší společnosti nezastupitelnou roli. Nejsou to pouze místa posledního odpočinku, ale také důležití svědci historie, kulturní paměť národa a prostory, kde se protíná tichý klid s životem komunity.

Jako správci těchto důležitých míst máte zodpovědnost nejen za jejich údržbu, chod, funkci, ale také za jejich zachování a (svým způsobem) i transformaci, která odpovídá potřebám moderní společnosti. Hřbitovy by měly být vnímány jako místa otevřená všem generacím, kde se vzpomínky prolínají s momenty pro rozjímání, učení a (proč ne) i relaxaci. V zahraničí již vidíme inspirativní příklady hřbitovů, které slouží jako kulturní prostory, místa pro umělecké expozice, procházky a vzdělávací programy, což otevírá nové možnosti pro interakci komunity s těmito místy. V současné době, kdy je často smrt odsouvána na okraj našich myšlenek, můžete vy, správci, posilovat povědomí o důležitosti tradic a rituálů spojených s koncem života. Můžeme propagovat hodnotu vzpomínkových událostí a podporovat programy, které přibližují osudy těch, kteří nás předešli, čímž udržujeme příběhy minulosti živé pro budoucí generace.

Je také klíčové rozvíjet naše hřbitovy s ohledem na ekologickou stopu. Myšlenky na přírodní pohřby, využívání původních rostlin a podpora biodiverzity na hřbitovech může být naším příspěvkem k udržitelnému rozvoji.

Poslání správců a administrátorů pohřebišť je jasné: pečovat, chránit, a zároveň otevírat dveře novým možnostem využití a vnímání hřbitovů jako integrální součásti života komunity. Pokračujme v našem úsilí dělat z hřbitovů místa, kde minulost a budoucnost koexistují v harmonii, a kde se každý návštěvník může cítit propojen se svými kořeny.

Kristýna Strašáková
Šéfredaktorka Hlasu ticha

HLAS TICHA: VÁŠ PRŮVODCE SVĚTEM SPRÁVY HŘBITOVŮ

Tento časopis je určen především pro správce hřbitovů. Měl by sloužit jako platforma pro sdílení dobré praxe, poskytovat přehled o současné legislativě, připravovaných legislativních změnách, přinášet inspirativní příběhy a příklady z praxe, které pomůžou ostatním správcům. Navíc se bude věnovat i tématům, která přitahují ty, kdo se zajímají o kulturní, historické a ekologické aspekty pohřebnictví.

Čtvrtletník Hlas ticha přináší přehled o aktuální legislativě a radí, jak se vypořádat s různými právními a administrativními výzvami spojenými se správou pohřebišť. Správci hřbitovů často fungují v ústraní a jejich práce nemusí být vždy vidět, ale přesto jsou nepostradatelnou součástí naší společnosti. Časopis jim poskytuje platformu, kde mohou sdílet zkušenosti, získávat nové poznatky a posilovat svou profesní kariéru.

Neviditelní strážci klidu

Důležitost práce správce pohřebišť se často podceňuje, protože mnoho jejich úsilí probíhá v zákulisí. Správce pohřebišť hraje klíčovou roli v zajištění důstojného a efektivního chodu hřbitova, což je zásadní pro jeho fungování. Stejně tak je pro celou komunitu v obci, tak pro jednotlivce důležité, aby volba místa posledního odpočinku přinášela nájemcům hrobových míst, pozůstalým i ostatním návštěvníkům hřbitova funkční prostor pro rozloučení, truchlení a vzpomínání na své blízké.

Připomenutí nezastupitelné role správců pohřebišť

Hlas ticha má za cíl především poskytovat administrátorům pohřebišť podporu. Tito lidé stojí za každodenním chodem hřbitovů, zajišťují jejich údržbu, nakládání s odpady, jsou odpovědní za tvorbu

a dodržování řádu pohřebišť, ale jejich činnost zahrnuje také množství administrativy. At' už vedení přesné evidence nájemních smluv, databáze hrobových míst, často i seznam čekatelů na volné hrobové nebo urnové místo, musí respektovat výsledky hydrogeologického průzkumu atp. Dobré komunikační schopnosti, empatie a schopnost naslouchat jsou nezbytné vlastnosti kterými každý správce pohřebišť disponuje. A to nejen ve vztahu k nájemcům hrobových míst, ale také v rámci dodavatelsko odběratelských vztahů.

Bez každodenní péče a oddanosti správců pohřebišť by nemohla pohřebišť plnit svoji úlohu klidných a důstojných míst pro vzpomínání a uctění památky. Správci zajišťují, že hřbitovy zůstávají součástí živých komunit.

Získejte výhody s ročním předplatným: Informace, podpora a vzdělávání v pohřebnictví

Milí čtenáři, jako ocenění za vaši nepřetržitou práci a úsilí, které denně věnujete zajištění chodu hřbitova, přinášíme vám toto nulté číslo časopisu Hlas ticha zdarma. I když vaše práce často zůstává v pozadí a málokdo si jí všimá, její pozitivní dopad na komunitu a důstojnost míst posledního odpočinku je zjevný. Pokud vás tyto stránky zaujaly, můžete i nadále sledovat novinky a odborné články formou předplatného.

CO NABÍZÍ ROČNÍ PŘEDPLATNÉ

Čtyři elektronická vydání (zima, jaro, léta, podzim), s aktuálními informacemi a články z oblasti pohřebnictví. Dále budete mailem pravidelně dostávat novinky, které vás udrží v obraze o nejnovějších trendech a událostech. V rámci předplatného máte také možnost položit až tři dotazy týkající se pohřební problematiky, na které vám odborný tým rád odpoví. Navíc automaticky získáte slevu 10 % na školení a semináře organizované Hlasem ticha, což vám umožní další rozvoj znalostí a dovedností v této oblasti. Slevu na vzdělávací programy pro mohou uplatnit i školy zřizované předplatitelskou obcí.

Pokud si objednáte předplatné do konce roku, je vaše cena 1200 Kč.

Redakce časopisu Hlasu ticha

HŘBITOVY JSOU NEJEN MÍSTEM KLIDU, ALE I MÍSTEM VZNIKU ODPADŮ

Kde se vzal, tu se vzal

Běžný návštěvník hřbitova přináší na hroby ponejvíce materiál biologického původu. Odhaduje se, že až 90 % odpadu vznikajícího na hřbitově je právě biologického původu. Je-li tedy na hřbitově kontejner na bio odpad o objemu 1100 l, na zbývající druhy odpadu, plast, kovy, sklo a směsný komunální odpad by měly stačit mnohem menší nádoby, klidně i objemu okolo 50 l.

Nejhorším řešením, stále na většině hřbitovů k vidění, je jeden velký kontejner na odpad, bez možnosti třídění. Takto je celý objem odpadu vzniklého na hřbitově dosouzen k uložení na skládku. Včetně surovin, které je možné druhotně využít. A přitom hřbitov, resp. odpady z něj vytříděné, mohou zlepšit bilanci třídění obce. Od roku 2025 musí obce vyřadit alespoň 60 %, od roku 2030 alespoň 65 % a od roku 2035 alespoň 70 % směsného komunálního odpadu. Od roku 2025 budou obce povinny zajistit třídění textilu. Jinými slovy, textil ani jeho součásti, jako např. stuhly ze smutečních věnců, textilní dekorace kytic, netkaná textilie či organza), by neměl být od příštího roku součástí směsného komunálního odpadu a obec musí řešit jeho třídění.

Původce odpadu není jen jeden

Odpady primárně na hřbitov nikdo nenosí. Vznikají až na něm. Původcem odpadu je dle zákona o odpadech č. 185/2001 Sb., ve znění pozdějších předpisů obec, a to v okamžiku, kdy nepodnikající fyzická osoba odloží odpad na místě k tomu určeném. Takovým místem může být odpadkový koš, popelnice na tříděný odpad či kontejner.

Na hřbitovech rozlišujeme ovšem dva prvotní původce odpadu. Tím prvním původcem odpadu, toho který vzniká při údržbě zeleně a veřejných ploch, je obec. Dalším prvotním původcem odpadu je uživatel pronajatého hřbového místa, který na jednotlivá

hřbová místa přináší svíčky, květinové dary a další dekorací. Pozor! Na hřbová místa ovšem nepřináší dary jenom samotní nájemci. U konkrétního hřbového místa je prvotním původcem odpadu tedy nejen jeho nájemce, ale v podstatě kdokoli, kdo při návštěvě hrobu na něj umístí svíčku, květiny či jinou dekoraci. Odpad je tak z pohledu obce produkován anonymními fyzickými osobami, kteří často nejsou ani obyvateli dané obce.

Dušičkové svíčky na hrobech dohořívají, listopadový mráz spálil živé květy, chryzantémy v květináčích vadnou a správci pohřebišť začínají mít vrásky na čele. Květiny a dušičkové dekorace se pomalu ale jistě mění v různorodý odpad. Po nejrušnějších dnech roku, které každoročně počátkem listopadu hřbitovy zažívají, hemžení mezi hroby opadá, provoz se dostává do normálních kolejí a dušičkových návštěvníků ubývá. Dušičkové výzdoby nikoli.

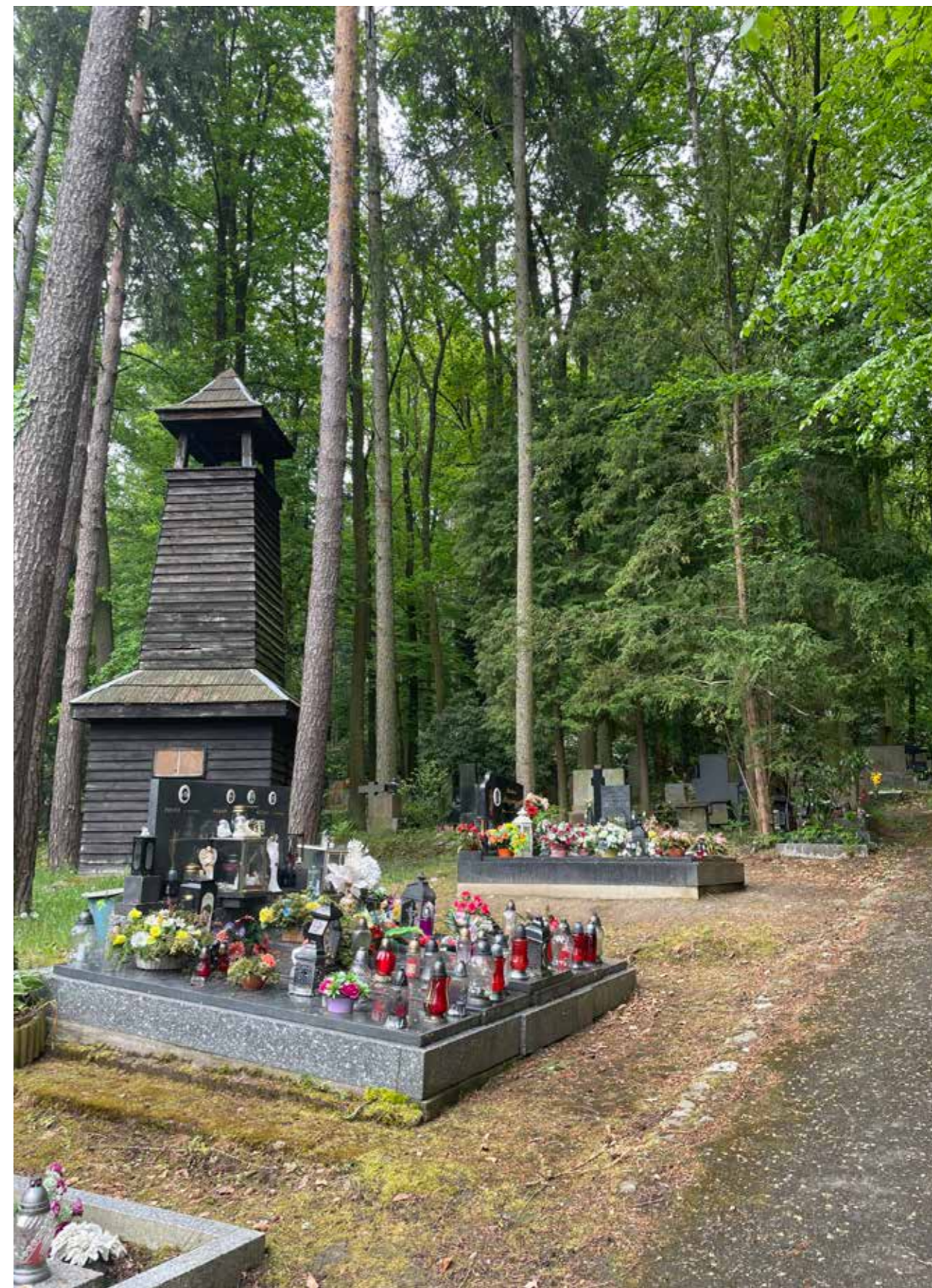
Financování odpadového hospodářství hřbitova

Obce mají legislativně určené povinnosti, jak nakládat s odpadem, který vzniká na jejich území, tedy i na hřbitovech. Na nakládání s odpadem vyprodukovaným v obci se finančně podílí obyvatelé formou poplatku za svoz odpadu. Návštěvníci hřbitovů však často nejsou obyvateli obce, která hřbitov provozuje. Náklady na likvidaci odpadů vznikajících na hřbitovech, nejsou pro rozpočty obcí zanedbatelné, o to víc, že se do legislativy propala snaha odklánět směsný komunální odpad od skládkování formou zvyšujících se poplatků.

Snížit objem směsného odpadu lze tříděním

Na to, proč je třídění odpadů na hřbitovech zatím popelkou se názory různí. Důvodem je nejčastěji limitovaný prostor pro třídění. Kóje, vybudované v minulosti pro nádoby na odpad dnes již nevyhovují požadavkům na manipulaci s objemným odpadem. Někde není možné vhodně rozmístit nádoby na tříděný odpad, jinde nelze zajistit svoz vyříděného odpadu.

Další faktor který brání dotřídování odpadu je nedostatek pracovních sil. Jedna z největších komplikací je používání různorodých materiálů při výrobě věnců, kytic a svícňů. Kolikrát není na první pohled ani jasné, zda korpus věnce tvoří polystyren, nebo přírodní materiál. Kombinace přírodních, kovových, papírových, textilních, skleněných či kovových ozdob přináší skutečně velkou komplikaci při třídění. V neposlední řadě hraje velkou roli také věkové

složení návštěvníků hřbitova. Průzkumy jasně dokazují, že se snižujícím se věkem je vztah k třídění vyšší. Právě disciplinovanost návštěvníků hřbitova může mít zásadní vliv na kvalitu třídění odpadů.

Jak nakládat s odpadem ze hřbitova

Mezi nejčastější odpady vznikající na hřbitovech, kromě bioodpadu, jsou plasty a sklo. V menší míře jsou zastoupeny kovy a textil.

Je asi naivní požadovat po návštěvnících hřbitova, aby si odpady odnášeli domů. Ale máte-li v blízkosti hřbitova sběrné hnízdo s barevnými kontejnery na tříděný odpad, můžete návštěvníky hřbitova směřovat tam. Ovšem, ruku na srdce, u většiny z nich stejně zvítězí pohodlí a odpad skončí ve směsném kontejneru.

Na hřbitovech se kumuluje množství skla, ať už se jedná o kryty na svíčky, rozbité skleněné misky a vázy. V menším množství tabulové sklo z luceren nebo vitrín. Do vytríděného skla ale rozhodně nepatří keramika ani porcelán, tento druh odpadu patří do směsného odpadu, na sběrný dvůr a v případě neporušených výrobků třeba do re-use centra.

I stavební odpad může vzniknout na hřbitově

Čas od času je třeba ze hřbitova zlikvidovat i sut'. Ať už při rekonstrukci nebo přestavbě hrobu. V takových případech by měl nájemce postupovat podle řádu veřejného pohřebiště. Vzor řádu veřejného pohřebiště doporučený Ministerstvem pro místní rozvoj uvádí, že „V průběhu zhotovování, údržby, oprav, nebo odstraňování hrobky, hrobového zařízení na pohřebišti odpovídá nájemce hrobového místa za udržování pořádku, za skladování potřebného materiálu na místech a způsobem určeným provozovatelem / správcem pohřebiště. Odstraňovaný stavební materiál, náhrobky, či jejich části, stejně tak i vykopanou zeminu je nájemce povinen nejpozději před přerušением práce téhož dne odvézt na určené místo skládky a případně uložit do příslušného kontejneru. Při těchto pracích nesmí být cesty a uličky na pohřebišti užívány k jiným účelům než ke komunikačním a nesmí být jejich průchodnost omezována. Po skončení uvedených prací je nájemce povinen na svůj náklad uvést okolí příslušného hrobového místa a místa, která při práci znečistil, do původního stavu nejpozději do 48 hodin. Ukončení prací je nájemce povinen ohlásit provozovateli / správci pohřebiště a je povinen uhradit náklady spojené

s odvozem a likvidací odpadu, včetně odpadu Návrh vzorového řádu pohřebiště v souladu s novelou zákona o pohřebnictví účinnou od 1. září 2017 18 biologicky nebezpečného, vzniklého při pracích na hrobovém místě, pokud tak neučinil na vlastní náklad sám. Spolu s tím nahlásí změny hrobového zařízení, zakládající povinnost změnit, či doplnit předepsanou evidenci. Totéž platí při likvidaci hrobového zařízení včetně základů a stavby hrobky.“

V každém případě je třeba, aby nájemce komunikoval se hřbitovní správou a společně hledali řešení, jak efektivně stavební odpad ze hřbitova zlikvidovat a neomezit ostatní návštěvníky.

Zpět k bioodpadu

Biologicky rozložitelný odpad od květin, listů, jehličnanů, plevele z hrobů až po zeminu z květináčů lze využít v kompostárnách či bioplynových stanicích.

V případě již zmiňovaných květinových věnců je dobré oddělit rostlinné části (květiny, listy, větve apod.), které se vytřídí do bioodpadu a zbytek. Korpusy, nejčastěji z polystyrenu, tvoří druhou nejobjemnější složku odpadu.

Místo klidu a čistoty

Hřbitovy vnímá společnost především jako místa klidu a odpočinku. Správci hřbitovů se snaží a dbají o to, aby byly i místem čistoty a pořádku. Bohužel návštěvníci často svým chováním, laxností či bezohledností jejich práci hatí.

Doby, kdy v rohu hřbitova, nebo za hřbitovní zdí byla černá skládka, kterou jednou za čas správce hřbitova, bez ohledu na materiálové složení odpadu spálil, jsou už našťastí dávno pryč. Věříme, že stejně jako by dnes už nikdo zvadlý věnec z hrobu jednoduše nehodil přes zeď, blíží se doba kdy návštěvníci budou automaticky třídít odpad vzniklý na hrobech svých blízkých. K tomu je ale potřeba vytvořit podmínky. A to už je v rukou obcí, tedy i vás, správců a administrátorů hřbitovů.

Jak se daří řešit odpady na vašem hřbitově?

Máte-li originální řešení třídění odpadů, daří-li se vám dobře třídít nebo máte-li vlastní způsob jak snížit množství směsného komunálního odpadu ze hřbitova, napište nám. Rádi se k vám podíváme a příklad dobré praxe uveřejníme.

Redakce

OD MINISTERSKÉHO ÚŘADU KE HŘBITOVU

ROZHOVOR S TOMÁŠEM KOTRLÝM

Mnoha úředníky obecních či městských úřadů, administrátory a správci pohřebiště, ale také pracovníky v oblasti pohřebních služeb je považován za autoritu a na slovo vzatého odborníka na pohřebnictví v České republice. Působí jako správce malého hřbitova v Soběšíně, kde chalupaří. Je autorem knihy o pohřebnictví a řady odborných článků (viz pohrebiste.cz). Přeložil zákon o pohřebnictví do angličtiny. Při Národním ústavu odborného vzdělávání založil pracovní skupinu pohřebnictví, ze které vznikly certifikační a hodnotící standardy profese jako hrobník, obřadník, smuteční řečník, sjednavatel pohřbení, administrátor pohřebiště atd. Tím renomovaným odborníkem v oblasti pohřebnictví je vedoucí pracovník Ministerstva pro místní rozvoj Tomáš Kotrlý, kterého jsme se zeptali na otázky nejen z jeho profesního života.

Jak se ve vašem životě a pohledu na svět odráží skutečnost, že se zabýváte pohřebnictvím?

Říká se, že v průběhu 20. století se v pohřbívání zesnulých v české společnosti odehrálo více změn, než kolik přineslo celé druhé tisíciletí. Dodávám, že na začátku 21. století jsme svědky rychlejšího vývoje, a to díky mnohem většímu důrazu na ekologii pohřbívání. Myslím často na budoucnost lidstva a celého světa, nejen na zachování osobní identity prostřednictvím principu, v křesťanství zvaného duše.

Co je neměnné, jsou náboženská dogmata a bible. Díky knize knih si uvědomuji, že umírání, tzv. dobrá smrt, je důležitější než pohřeb a že za důstojné pohřbení netřeba se modlit. Evropská náboženství do posledních věcí člověka vnesla určité etické prvky ve formě požadavku mravního života jako přípravy na posmrtnou existenci a ve formě příslibu konečné odplaty za vykonané skutky. Pohřeb je z tohoto hlediska pouhou nesvátostrnou bohoslužbou, nikoli možností se ještě v hrobě obrátit a kát díky dobře vykonanému smutečnímu obřadu nad tělem. Věřící lidé vyprošují během pohřbu zemřelým už jen duchovní pomoc spočívající v krácení jejich posmrtného utrpení, prokazují poctu jejich tělům a zároveň poskytují útěchu naděje sobě navzájem.

Meditaci na toto téma doporučuji všem, kteří v pohřebnictví pracují. Cítím potřebu o osobní smrti a o biblické eschatologii mluvit s Bohem, veřejně s lidmi a občas i v rodině. Jsou to témata, která nesmějí být mezi profesionály v pohřebnictví tabu, protože jsou přirozenou součástí naší práce. Konkrétně se moje úvahy postupně proměnily v činy. Sepsal jsem závět' a pronajal jsem si před 15 lety hrobové místo na strašnickém hřbitově v Praze. Mé rodiče nezaskočil dárek, který jsem jim dal ke čtyřicátému výročí sňatku právo užívat dvojhrob na brněnském ústředním hřbitově. Ocenili,

ThLic. Tomáš Kotrlý, Th.D. (*1972 v Brně)

Postgraduální studium na Katolické teologické fakultě UK v Praze (církvní pohřeb a hrob)

Hlavní řešitel Přehledu veřejných a neveřejných pohřebiště v ČR (2006)

Učitel pohřebnictví na střední škole ve Světlé nad Sázavou (od školního roku 2008/2009)

Kvalifikovaný poradce pro pozůstalé (2012)

Zakladatel zapsaného spolku Tobit (2013)

Autorizovaná osoba pro státní zkoušky z pohřebnictví (od roku 2018)

Otec tří dětí a jednoho dítěte nebeského, ženatý 27 let

Hřbitov v Šatově, Autor: V. Mrva

že jeden z nich, až nastane čas odchodu toho druhého spojený se smutkem, se nebude muset zabývat sháněním místa posledního odpočinku. A tuto cestu bych rád poradil každému z nás: Smrt si pro nás jistojistě přijde, mějte před ní náskok a všechny záležitosti s ní spojené, které máte možnost ovlivnit, si zaříd'te, dokud je čas. Tátu jsem ihned po jeho skonu zaopatřil v kruhu rodinném, ruku k dílu přiložila máma a sourozenci. Tělo jsme sami umyli, oblékli a uložili do rakve zakoupené přímo u výrobce. Hrob, a jak se hodil, jsme mu s kamarádem vykopali vlastníma rukama.

Jak dlouho se vlastně oblasti pohřebnictví profesionálně věnujete?

Pohřebnictví jako zejména právnímu oboru se naplno věnuji od svých postgraduálních studií, které jsem na téma církevního pohřbu a hřbitova započal přesně před dvaceti lety. Vždy jsem si přál založit revue o pohřbívání. Není bohužel na co navazovat, co vím, tak ani meziválečné časopisy spolku přátel žehu nestojí za to, aby byly čteny. O to více si cením Hlasu ticha a vás, jakožto iniciátorky odborného periodika o pohřebnictví. Bude to nepohodlná cesta mravenčí práce, ale po letech, co spolupracujeme věřím, že úspěšná.

Od kdy se vůbec v historii datují pohřební normy, nařízení či restrikce? A jaký byl v této oblasti vývoj až po současnost?

To je otázka spíše pro historika a archeologa. Jako církevní právník ale vím, že to bylo již archaické římské právo, na které jsme díky Římskokatolické církvi od vrcholného středověku navázali. Z nedávné kanonickoprávní historie lze doložit, že to byly v 60 letech 20. století hlasy těch věřících, kteří trpěli chorobným strachem z předčasného pohřbu, tzv. tafefobie. Těmto nemocným lidem církev povolila žeh. A pak z ekonomických důvodů, pro chudé křesťany nebo v místech, kde je hrobů málo. Jinak je žeh i u katolíků stále zapovězen, zvláště pokud tím ostentativně dávají najevo, že popírají život věčný a vzkříšení mrtvých. Ve své monografii se věnuji podrobně zejména zákonu dvanácti desek. Vliv kanonického práva je při studiu východisek současné právní úpravy ještě zásadnější. Zjednodušeně řečeno se dá shrnout, že nebýt římskokatolické tradice, dodnes nebudeme moci mrtvolu zpopelňovat, louhovat či kompostovat. Nakonec tak je tomu dodnes u pravoslavných křesťanů či muslimů, u kterých lze legálně pohřbívat pouze do země na posvěcené půdě.

Co podle vás nejvíce přispělo k odklonu od pohřbů do země?

Podle mého názoru jsou to společenské ohledy, nikoli vnitřní nutnost. Mnohem přátelštější ke smutčným hostům i k přírodě je pohřeb do hrobu. Zemřelého doprovázíme na hřbitov s radostnou naléhavostí, že se s ním jednou potkáme na onom světě. Ukládáme jeho pozůstatky do země jako semeno nesmrtelnosti.

V jednom ze starších rozhovorů jste řekl, že největším darem zemřelému je upravený hrob. Myslíte si to stále?

Takto vytržené z kontextu, byl to nakonec jen redakční název celého tehdejšího článku, to zní až moc materiálně. Nejdůležitějším darem zemřelému je naše modlitba, společná vzpomínka a zpěv, pocit smíření a vědomí odpuštění. A ten upravený hrob je vlastně až vnějším přímým důsledkem toho, co k zemřelému cítíme uvnitř sebe. Je nemyslitelné si připustit, že tomu, kdo z mého srdce ukončením pozemského bytí neodešel, neupravím místo jeho posledního odpočinku. Bohužel je statisticky prokázáno, že již třetí generace se o hrob stará sporadicky. Zásadní je tedy hrob recyklovat, obnovovat dalšími pohřby dalších pokolení.

Jaký máte názor na pohřby bez obřadu, by byla zbytečná otázka. Během doby pandemie se tento trend ještě více prohloubil. V Praze je údajně dokonce více než polovina pohřbů bez obřadu. Domníváte se, že by tento trend mohla odvrátit např. forma sociální dávky pro osoby v hmotné nouzi, které potřebují pohřbit příbuzného?

Ze hřbitova v Soběšíně, Autor: T. Kotrlý

Příspěvek na pohřbení pro lidi v hmotné nouzi bych rozhodně přivítal. Každý člověk, i když si to nepřaje, musí být pohřben. Nelze se spoléhat ani na darovací smlouvy s anatomickým ústavem. Po výzkumu lidského kadáveru dochází k jeho zpopelnění a důstojnému uložení na hřbitov. Ale je tu jedno velké ALE. Souvisí se stavem státního rozpočtu. Bohatý stát může svým lidem přispívat i na pohřeb. Pokud chybějí peníze ve školství či ve zdravotnictví, není takovýto příspěvek podle mého názoru na pořadu dne.

Dnes se pohřebné, jakožto jednorázová dávka, kterou stát přispívá na náklady pohřbu, vyplácí pouze vypravitelům pohřbu nezaopatřeného dítěte, rodičům nezaopatřeného dítěte, plodu po potratu nebo po umělém přerušení těhotenství ze zdravotních důvodů. Domníváte se, že by se počet pohřbů s rozloučením zvýšil, pokud by se pro nárok výplaty pohřebného posuzovala také výše příjmu rodiny?

Pohřebné nikdy nebyla testovaná dávka, to by celé zbytečně zatěžovalo úřednický aparát a truchlící pozůstalé. Konkrétně u plodů u potratu jde zřejmě o motivační záležitost vůbec pohřbít. Ne každý z rodičů, ať už je z jakékoli příjmové skupiny, je vnitřně připravený loučit se s někým, koho si ani nepochoval. Dodnes jsou na soudních lékařstvích k vidění sklenice s lidskými plody, protože je nikdy nikdo nechtěl pohřbít. Tomu se chce zabránit. Ještě lepší řešení než pohřebné k plodům by podle mého názoru byla tato legislativní změna: pohřbívací povinnost státu nejen k mrtvě narozeným dětem, ale i k plodům. To už by se ale vyplatilo zřídit státní příspěvkovou organizaci, jejímž zřizovatelem by bylo Ministerstvo pro místní rozvoj. Ta by levně a účelně pohřbívala na celém území České republiky, repatriovala zemřelé české občany v zahraničí a po případných dědicích vymáhala náklady. Posuzování výše příjmů rodiny ve všech dalších vámi uvedených případech by vedlo jen ke zvýšení administrativní zátěže a zatěžovalo by pozůstalé obstaráváním dalších „razítek“.

Vypravitelé pohřbu často argumentují tím, že si zesnulý přál pohřeb bez obřadu, rozptýl apod. Ponechme stranou, zda se výroky pozůstalých skutečně shodují s posledním přáním zesnulých. Často se totiž může jednat o jakousi formu ulehčení pozůstalým. Ať už organizační či finanční. Jak z toho ven?

Osobně jsem zastáncem církevního pohřbu, který má ustálený a slavnostní ráz. Pokud si zemřelý za svého života přál smuteční obřad a pozůstalí mu jej pod

rouškou lži nevypraví, pak se zpronevěří památce zemřelého, ale jsou i sami proti sobě: „Neodžijí“ si rituál loučení a myslím si, že časem, což může představovat i desítky let, je postihnou i výčitky svědomí. Není na nás ostatních hledat cestu jak „napravit“ pozůstalé. Je na každém z nás zvolit svou vlastní cestu podle svého přesvědčení a povahy. Znáám ale spoustu případů, kdy lidé svým blízkým sdělí, že ani občanský smuteční obřad po svém skonu nechtějí, neví si totiž rady s jeho obsahem. Individualizace společnosti se zkrátka projevuje i v tomto směru.

Umíme se loučit s blízkými, když odjíždí na dlouhou cestu nebo se stěhují? Doprovodíme je na nádraží, pomůžeme se zavazadly či s krabicemi knih? Odmítáme takovou pomoc, když sami nenávratně mizíme někomu z očí? Není to v případě lhostejnosti jako bouchnutí dveřmi? Franz Kafka píše, že nejlepší přátelé se loučí nejrychleji. Nevím. V obou případech je to jistě loučení, v prvním však bezduchost, ve druhém znásobený život.

Příměr s odjezdem na dlouhou cestu je hodně výstižný... Přesto, co byste poradil administrátorům pohřebišť, když mají před sebou nájemce hrobového místa, urnového hrobu či schránky, který si neví rady, zda a případně jak uložit zpopelněné ostatky svého příbuzného? Často totiž až v tuto chvíli pozůstalým dojde absence smutečního obřadu.

Jak jsem nedávno uvedl v rozhovoru pro časopis *Statistika & My*, z hlediska etnologie nebo religionistiky se rozlišují u zemřelého vždy dva pohřby. Ten první, takzvaně mokrý pohřeb, začíná u lůžka umírajícího a končí doprovázením zemřelého k hrobu nebo k žárovišti krematoria. Druhý je pohřeb sekundární, neboli suchý. Ten probíhá nad urnou nebo exhumovanými kostmi, aby se definitivně celý obřad ukončil. Domnívám se, že dokonalý pohřeb by měl být vždy nějaký veřejnosti přístupný smuteční obřad a není rozhodující, zda se uskuteční nad tělem, urnou, nebo nad prázdným hrobem.

Na jedné straně ubývá pohřbů s rozloučením, na straně druhé jsou v území místa, kde je kapacita hřbitovů naplněná a lidé své zesnulé příbuzné nemají kam pohřbít. Obec na milionové investice do rozšíření nebo vybudování nového pohřebiště (což administrativně a projekčně je prakticky totéž) ve svých limitovaných rozpočtech jednoduše nemají finance. Jednou z výjimek je například obec Vavřinec na Blanensku, kde obec z vlastních zdrojů vybudovala nový hřbitov v hodnotě

7,5 milionu Kč. Počítá MMR s vypsáním dotačního titulu zaměřeného na tuto oblast?

MMR s vypsáním dotačního titulu zaměřeného na zřizování nových pohřebišť od počátku své existence nepočítá. A to nikoli proto, že by úředníci či politici nechtěli obcím v jejich samostatné působnosti pomoci, ale proto, že se ve strategických dokumentech obcí, Svazu měst a obcí, krajů, euroregionů, v Národním plánu obnovy atd. takové dotace dlouhodobě nepožadují. Vždy jsou v místních strategiích, v různých místních akčních skupinách požadovány jiné „zásadnější“ dotační výzvy.

Svítá na lepší časy v oblasti financování péče o německé hroby, která je v působnosti přenesené. MMR bude ještě letos zaúkolováno vládou, aby připravilo od roku 2026 národní dotační výzvy. Snad se budou týkat nejprve příspěvku na dokumentaci těchto hrobů, protože ta je zásadní.

V příštím roce se těším na realizaci evropského projektu v rámci Fondu malých projektů, který spravuje Bavorský euroregion Šumava, kde podpora 50 000 EUR bude možná v rámci cestovního ruchu na bývalém německém hřbitově. Projekt Hřbitovní historická stezka do společné historie má za cíl vyzdvihnout

příhraniční město Horšovský Týn, které má vysoký návštěvnický potenciál díky přítomnosti jedinečného státního hradu a zámku s přírodním parkem a unikátní městské jádro. Místní hřbitov je rozdělen na dvě části, a to historickou a novodobou. V německé části jsou pochovány nejvýznamnější osobnosti města, většinou česko-německého původu a místa jejich posledního odpočinku jsou označena jako hrob zvláštního významu. Zmíněné hroby jsou ve velmi nevyhovujícím stavu. Pro propagaci projektu bude sloužit česko-německý tištěný průvodce, který bude k dispozici u pokladny Státního hradu a zámku Horšovský Týn a v Regionálním informačním centru. Tištěný průvodce bude také umístěn v areálu hřbitova v příhradce orientační mapy před vstupem na stezku a každoročně se uskuteční prohlídka k tomuto tématu s živým průvodcem. V rámci moderních technologií bude mapa označena QR kódem ke stažení aplikace průvodce, digitální formát bude ke stažení na webových stránkách města.

Projekt bude postaven na silných příbězích pochovaných osobností, z nichž za nejvýznamnější lze považovat malířku Pauline Bäuml. V rámci vzpomínkových tras pojících se k této osobnosti povedou po městě různé odnože do míst, kde žila, a to i formou komentovaných prohlídek.

Mármice v Soběšíně, Autor: T. Kotrlý

V Plzeňském kraji se jedná o pilotní projekt, v rámci Česka podobný projekt můžeme nalézt v Brně - Stezka po náhrobcích brněnských osobností. Snahou bude zařazení projektu také do různých katalogů zabývajících se cestovním ruchem např. Kudy z nudy. Půjde o finančně malý, ale důležitý počin v rámci česko-bavorské spolupráce, projekt, který všichni na příslušných úřadech vnímáme jako symbol vzájemného odpuštění.

Když si potřebujete od tématu pohřebnictví odpočinout, kam se ubíráte?

Jak mně to čas dovolí, ihned odjíždím z Prahy na chalupu do Soběšína, malebné středočeské obce nad řekou Sázavou obklopenou soukromými lesy pánů Šternberků. A tam... zpravidla jdu se psem podél místní říčky na hřbitov. Máme je tam hned tři. A všechny, co do majetku, církevní. Mám rád jejich atmosféru, malebnost toho jediného dosud nezrušeného se 129 hroby, navíc vedu tamní hřbitovní knihu. Sekám na jednom z nich trávu, hrabu ji osušenou na kupy a odvážím jalovicím do místního kravína. Občas mi pomůže někdo z rodiny, občas někdo od sousedů. Ministruji v prázdném kostele, zpívám žalmy, zvoním umíráček, střídám se se ženou ve šlapání měchů na varhanách. Do kostela sice nikdo, kromě mé mladé paní, dětí a varhanice, pravidelně nechodí, panu faráři to ale nevadí.

Hrobové místo zřízené mimo pohřebiště v Soběšíně u kostela sv. Havla, Autor: T. Kotrlý

U kostela sv. Havla, ležícím uprostřed dávno zrušeného církevního hřbitůvku, na dohled od obecního úřadu, se zastavíte u moderního dvojhrobu rodiny zesnulého kostelníka, který se ke středověkému kostelu vůbec nehodí. Brzy zjistíte, jak jsou hodinu cesty od Prahy veškeré teorie a právní normy jen zbožným přáním. Místní farář před necelými dvaceti lety, kdy už zákon o pohřebnictví pár let platil, beztréstně povolil zřídit hrobové místo hluboce věřící rodině v podstatě v parku na návsi. Není žalobce, není soudce.

V tom bezelstném uklidňujícím prostředí se mi v hlavě rodí plány, které rád probírám s paní starostkou. Jsem nadšený propagátor obnovy hřbitovních márníc, aby opětovně mohly sloužit svému původnímu účelu, tedy přechodnému uložení těl zemřelých. V případě, že by naši soběšínskou márnici provozovala obec, nemusí být opatřena chladícím a mrazícím zařízením, tak jak tomu podle zákona o pohřebnictví musí být u márníc pohřebních služeb. Zemřelý by ležel v rakvi v přirozeném v chladu zaručeným bytelnými stěnami, v prostředí, kde po svém skonu spočinuli jeho předci. Myslím si, že by jen málokoho z pozůstalých pak napadlo, že svého zemřelého nechá spálit v krematoriu. S venkovskou márnici se mi v mysli pojí tradiční venkovský pohřeb do rodinného hrobu, s kapelou a průvodem místních, kteří na zemřelého večer zavzpomínají třeba i se sklenkou v ruce.

Takže od pohřebnictví utíkáte zpět k pohřebnictví?

Ano, já už asi jiný nebudu. Po práci, večer u počítače si rád pročítám články o pohřebnictví, i ze zahraničí, odkazy na ty nejzajímavější zásobují své webové stránky (přes 5200 článků za 20 let na www.pohrebiste.cz). Musím se zmínit také o svém oblíbeném autorovi Vlastimilu Mrvovi z řad novinářů, který je šéfredaktor týdeníku Znojemska a v rubrice Krchovšpacír píše naprosto dokonalým a barvitým jazykem o svých putováních po tamních hřbitovech. Jeho články vybízejí k návštěvě pohřebiště víc než jakákoli odborná publikace. Krchovšpacířová rubrika má nyní po dvou letech zpracováno 60 hřbitovů na Znojemsku, a to není pan Mrva ani v polovině. Kdyby v každém regionálním tisku byly takovéto sloupky, obliba a návštěvnost hřbitovů by určitě povyskočily směrem vzhůru. Tím se vlastně dostávám k tomu, co jsem vám v redakci chtěl říct hned na úvod: Jsem velice rád, že se u nás na trhu objevuje časopis tematicky zaměřený na malé venkovské hřbitovy. Moc mně tu chyběl.

NEOPRÁVNĚNÁ EXHUMACE

Na správu hřbitova se dostavil manželský pár a objednal výkop hrobu pro účely pohřbení sestry dostavivši se paní. Požadovali, aby zesnulá sestra byla uložena na stejné místo jako její manžel pohřbený před 22 lety, přestože se nejednalo o prohloubené uložení a vedlejší místo bylo volné.

Na dotaz proč trvají na uložení na stejné místo, kde se naposled (před 22 lety) pohřbívalo, bylo správě hřbitova sděleno, že se chtějí dostat ke zlaté zubní protěze, kterou údajně nebožtíkovi hradili. O nájem nepožádali. Tlecí doba pohřebiště je 10 let. Jak správně postupovat?

Provozovateli hřbitova doporučujeme nejprve zjistit, kdo bude po úmrtí nájemce pokračovat v nájmu, kdo vypravil u pohřební služby pohřeb zemřelé nájemkyně. Žádost manželů je třeba zásadně odmítnout. Nesnímatelné zubní náhrady, cenné kovy a šperky uložené v rakvi nebo v hrobě nejsou podle § 493 občanského zákoníku věcí nemajících svého pána. Výkop hrobu se provádí za účelem pohřbení. V žádném případě nelze otevřít hrob se záměrem nalezení zlaté zubní protězy,

S požadavkem na které straně hrobu má být kopáno a následně uložena rakev se zesnulým má určitě každý správce pohřebiště svoje zkušenosti. Někdy se ale postupně objeví v kanceláři rozhádaná rodina. Všechno se zhmotní do jednoho týdne a pak je na místě zachovat chladnou hlavu. Jako v případě jednoho moravského hřbitova.

Trojlístek otázek na závěr:

Teď trochu obraťme list. Jakou knihu máte na nočním stolku?

Od Petera Salnera, člena židovské obce na Slovensku, Prach alebo popol: Kremácia v židovskej komunite na Slovensku z pohľadu etnológie. Peter Salner na základě dlouhodobých archivních a etnologických výzkumů analyzuje příčiny a následky rozšíření tohoto v minulosti religiozně zakazovaného a prakticky neznámého trendu.

Co odborník na pohřebnictví bere v životě smrtelně vážně?

Smrtelný hřích.

A na co jste v poslední době zapomněl jako na smrt? Na pokání.

Děkuji za rozhovor.

Rozhovor vedla Adéla Palíšková.

i kdyby nebyla součástí lidských ostatků v hrobě uložených.

Zákon o pohřebnictví v ustanovení § 4 odst. 1 stanoví, že s lidskými pozůstatky a s lidskými ostatky musí být zacházeno důstojně a tak, aby nedošlo k ohrožení veřejného zdraví nebo veřejného pořádku.

Konkrétně pak v ustanovení § 4 odst. 1 písm. g) zákon o pohřebnictví zakazuje zacházet s lidskými pozůstatky nebo lidskými ostatky způsobem dotýkajícím se důstojnosti zemřelého nebo mravního cítění pozůstalých a veřejnosti. Porušení této povinnosti pak zákon o pohřebnictví sankcionuje vysokou pokutou v ustanovení § 26 odst. 1 písm. j), kde se stanoví, že se přestupku dopustí ten, kdo zachází s lidskými pozůstatky nebo lidskými ostatky způsobem dotýkajícím se důstojnosti zemřelého nebo mravního cítění pozůstalých a veřejnosti.

Dále je nutno k tomu poznamenat, že podle § 359 odst. 1 trestního zákoníku, kdo neoprávněně otevře hrob nebo hrobku nebo urnu s lidskými ostatky, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo záka-

zem činnosti. Dle odst. 2 téhož ustanovení nebo dle odst. 3 písm. b) bude zbaven svobody až na 3 léta ten, kdo z pohřebiště svévolně odejme lidské ostatky nebo s lidskými ostatky nakládá v rozporu se zákonem v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch.

Pokud tedy pohřební služba nebo příbuzní budou provádět nebo nabídat k popsané činnosti, mohou být na základě uvedených ustanovení zákona vystaveny zmíněným trestům. Je potřeba všechny zúčastněné na to upozornit.

Vzápětí po odeslání odpovědi přišel od dotyčného správce pohřebiště další dotaz ke stejnému případu:

Na správu hřbitova se dostavil syn zesnulé a prokázal objednávkou podanou u pohřební služby, že je vypravitelem pohřbu. Požádal o zrušení objednávky výkopu hrobu tetou (sestrou zesnulé) a dále o výkop hrobu vedle, před 22 lety uloženého, otce. O nájem nepožádal.

Kdo je v tomto případě objednatelem výkopu hrobu? Sestra zesnulé, která objednala výkop hrobu u správy hřbitova první, nebo syn který jednal s pohřební službou o půl dne později a sjednal pohřeb včetně uložení do země. Na dokladech se datумы shodují. Než se pohřeb řešící pohřební služba obrátila na správu hřbitova, už byl objednán výkop hrobu sestrou zesnulé.

Manželé kteří si objednali výkop hrobu se odvolávají na to, že byli prvními objednateli, chovají se arogantně a vyhrožují.

Nájemcem hrobového místa zůstala zesnulá.

Podle § 2 písm. p) zákona o pohřebnictví je vypravitelem pohřbu fyzická nebo právnická osoba sjednávající pohřbení do 96 hodin od oznámení úmrtí. Vypravitelem pohřbu je tedy syn zesnulé.

Další skutečnost, kterou správce pohřebiště musí respektovat je § 25 odst. 5 zákona o pohřebnictví, podle kterého právo nájmu hrobového místa přechází na osobu, kterou nájemce určil. Pokud tak zesnulá nečinila, přechází právo nájmu na manžela (což v tomto případě nelze aplikovat), dále na jeho děti. Sourozenci jsou ve výčtu osob, na něž přechází právo nájmu hrobového místa v řadě až za dětmi.

Syn zesnulé při sjednání pohřbu do země v pohřební službě také musel prokázat, že na něj přechází právo nájmu hrobového místa. Toto by sestra zesnulé, při existenci žijících dětí, nebyla schopna doložit. O pokračování v nájemní smlouvě nakonec syn zesnulé provozovatele pohřebiště požádal. Osoba, na niž právo nájmu přešlo, je povinna sdělit provozovateli pohřebiště bez zbytečného odkladu údaje potřebné pro vedení evidence veřejného pohřebiště.

Blíže viz

- 📖 Kotrlý Tomáš, Smlouva o nájmu hrobového místa. In: Schelle, K., Tauchen, J. (eds.), Encyklopedie českých právních dějin, XIII. svazek, Smlouva o - Součást. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 55-71. ISBN 978-80-7380-744-3
- 📖 Kotrlý Tomáš, Smlouva o vypravení pohřbu. In: Schelle, K., Tauchen, J. (eds.), Encyklopedie českých právních dějin, XIII. svazek, Smlouva o - Součást. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018, s. 129-157. ISBN 978-80-7380-744-3
- 📖 Kotrlý Tomáš, Žádost o přechod nájemní smlouvy po úmrtí nájemce hrobu, 21. 6. 2023, zdroj: Verlag Dashöfer, vyšlo pouze na internetových stránkách, odkaz zde <https://www.pohrebnictvi-zakon.cz/33/zadost-o-prechod-najemni-smlouvy-po-umrti-najemce-hrobu-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EtrrJ3eeaqQI7oSpzNL4JZkhBoms5jd7Lw/?serp=1>

Hlas ticha a Tomáš Kotrlý

OBEC ZÁVADA: JAK VLASTNÍ HŘBITOV ZMĚNIL OBEC

Nenechte se mýlit, nejedná se o žádnou závalu na vašem čtecím zařízení, ale o poklidnou obec Závada ležící se v Moravskoslezském kraji, asi 5 km od polských hranic. V Závadě se nachází zhruba 180 domů a žije zde okolo 600 obyvatel. Jako jméno vesnice slouží staré obecné závada – „dluh, závazek, povinnost“. Vesnice dostala jméno podle toho, že byla založena na zadlužené, nevyplacené půdě.

Od minulosti po současnost Závady

Obec Závada se nachází v Pruském Slezsku (oficiálně Provincie Slezsko, zkráceně Slezsko). Pruské Slezsko bylo v letech 1742 – 1945 jednou z částí Pruska. Občané hrdě sami sebe doposud nazývají Prajzáky.

Na konci II. světové války, po třídenních těžkých bojích o Závadu, byla obec ve dnech 17. - 20. dubna 1945 téměř celá zničená. V roce 1979 byla obec správně spojena s Bohuslavicemi. Od listopadu 1990 je opět samostatnou obcí.

Téměř dvousetleté sepětí s Pruskem (později Německem) zanechalo hluboké stopy v kultuře a myšlení zdejšího lidu, tzv. Moravců, kteří své české

sousedy v tehdejší Rakousku nazývali s jistou pohrdavostí „Cíсарáky“. Specifická kultura a lidová paměť však na Hlučínsku trvá i nyní.

Když samostatnost, tak i se hřbitovem

Obec i nadále spadá pod farnost Bohuslavice. Přes dlouhou historii Závady (první písemná zmínka z roku 1349) se v ní nenacházel hřbitov. Po osamostatnění obce se čím dál častěji ozývaly hlasy s požadavky na vlastní pohřebiště. Proto se zastupitelstvo v devadesátých letech rozhodlo zakoupit pozemky od dvou soukromých majitelů o výměře 7496 m² půdy, za celkovou cenu 38.637 Kč. Což tehdy odpovídalo ceně orné půdy.

Hřbitov se začal budovat u příležitosti oslav 650. výročí první písemné zmínky o obci. Ty se uskutečnily v roce 1999 a tehdy byl posvěcen základní kámen stavby hřbitova. Kolaudace jak hřbitova, tak hřbitovní kaple je datována 27. 9. 2000.

Pro zlepšení opylení stromů byl sad doplněn dvěma včelími úly. Díky zapojení do projektu Včelstva online je možné zaznamenávat zhruba každou hodinu okolní teplotu, váhu, případně zvuk i obraz v tzv. referenčním úle.

Sad a hřbitov dělí živý plot. Čelní zeď je částečně porostlá přísavníkem. Hned za vstupní branou vpravo se nachází zvonice. Její zvon se rozeznívá na pohřbech. V minulém roce proběhla její kompletní rekonstrukce.

Vedle zvonice je již zmiňovaná obřadní síň kruhového tvaru. Interiér je přirozeně prosvětlen, okna osazena decentními vitrážemi. Kapacita obřadní síně je 75 míst k sezení. Ročně se v kapli vypraví zhruba 4 – 6 pohřbů.

Za vstupní branou návštěvníky zaujme zvonice. Součástí hřbitova je vysvěcená hřbitovní kaple která je, kromě vzdušné obřadní části, vybavená i chladicí místností. Mezi náklady spojené s vybudováním hřbitova patří vodovodní přípojka a přípojka elektrin. Suma nákladů dosáhla výše 1.580.448 Kč. „Z ministerstva místního rozvoje se tehdy podařilo získat dotaci 500 tisíc korun,“ sdělila současná starostka obce Andrea Lorková. „Hřbitov začal sloužit v roce 2001, první pohřeb byl vypraven panu Herbertu Theuerovi v březnu toho roku,“ doplnila starostka která stojí v čele obce od roku 2014.

Procházka hřbitovem

Hřbitov se nachází v těsném sousedství s obecním sadem, kde mají vysazeny své stromy rodiny ze Závady.

„Jak má každá rodina v obecním sadu svůj strom, tak za těch více jak dvacet let, má každá rodina ze Závady i vlastní hrob,“ ukazuje na množství pomníků vlevo od hlavní cesty Andrea Lorková. Právě levá část hřbitova je specifická tím, že hrobová místa nejsou

vyvýšená, jejich půdorys je vyznačen dlažbou a hrobová místa pokrývá trávnik. „Nájemci hrobů se starají pouze o náhrobek, udržují jeho nejbližší okolí, ale hlavní část hrobu je součástí travnaté plochy, kterou

udržuje obec,“ popisuje fungování hřbitova starostka. Pokud se v relativně krátké době podařilo všem rodinám ze Závady pronajmout si hrobové místo a zřídit si pomník, přichází logicky na řadu dotaz na exhumaci ostatků ze hřbitova v Bohuslavicích. „Ostatky se nepřevážely, např. moje babička, která zemřela v roce 2016, si přála po své smrti na svůj pomník napsat i jméno svého manžela, tedy mého dědy, který je pochován v Bohuslavicích v roce 1996. Podobně to udělalo další pár lidí. Většina hrobů jsou s nově pohřbenými,“ popsala, jak se pietní místo postupně zaplňovalo Lorková. „Pro ty, kteří chtěli klasický hrob je vyčleněna pravá část hřbitova pod kaplí,“ postupujeme dál hlavní cestou. Skutečně, pod kaplí jsou dvě řady klasických hrobů. Jak s náhrobním kamenem, tak i květinovou výsadbou. Ve spodní části hřbitova nechybí urnové hroby. Cena nájmu za m² je pro všechny druhy hrobů stejná.

Celek tvoří detaily

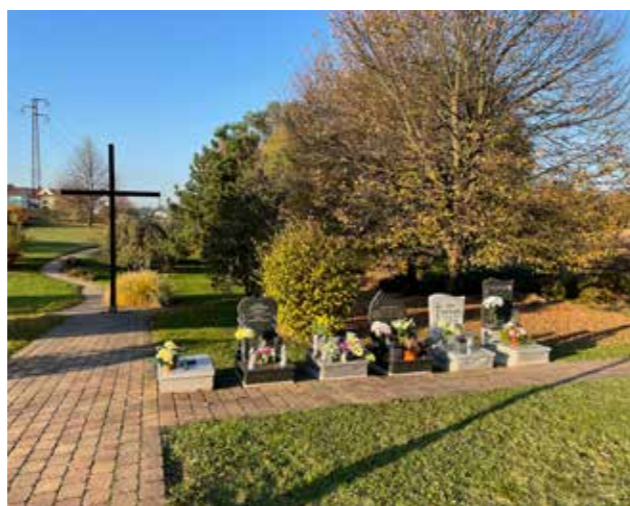
Nejen krásu, ale i komplexnost projektu nového hřbitova můžeme v Závadě obdivovat. Vpravo za vstupní bránou se nachází pomníky I. a II. světové války. „Pomník byl původně u kostela sv. Urbana. Později byl přemístěn na hřbitov,“ upřesňuje starostka na závěr prohlídky.

Na hřbitově nechybí standardní mobiliář. Před vstupem se nachází stojan na kola, za bránou vývěsní tabule, citlivě vytvořené místo pro zalévací konce, odpadkové koše, vkusné a přiměřeně intenzivní osvětlení a samozřejmě lavičky k odpočinku umožňující výhled nejen na hroby, ale i na obec a do krajiny. „Lidé sem chodí nejen rozjímat, ale když potkají známé, je to příležitost popovídat si, posedět a zavzpomínat,“ popisuje Andrea Lorková, jak to u nich chodí.

Přestože se zastupitelé snažili vyjít vstříc různým představám občanů o hrobech, hřbitov celkově působí velmi vyváženě. Bezpochyby díky profesionálně navržené zeleni, která dodává vesnickému hřbitovu vzhled parku. „Občané to tu mají rádi. Hřbitov, přestože je až na samém konci obce, se stal díky sousedství s obecním sadem zcela přirozenou součástí procházek a cílem návštěvníků obce,“ uzavírá prohlídku hřbitova Andrea Lorková.

V Závadě je cítit, že projekt hřbitova není jen prostorem pro vzpomínky na ty, kteří nás opustili. Udržované hroby, obřadní kaple a klidná atmosféra vytvářejí prostředí, kde lidé mohou v tichosti rozjímat, projít se a uctít památku svých blízkých. Každý náhrobek nese příběh, který připomíná, že život je cenný, a i po smrti zůstáváme součástí komunity.

Adéla Palíšková

NEŽ SE ZMĚNÍ LETOPOČET

Zabezpečení vodovodu proti zamrznutí, odklizení mobilních květináčů, pohrabání listů, to jsou zažité činnosti, které vaši údržbáři na hřbitově či lidé starající se o zeleň dělají s železnou pravidelností. Jaké povinnosti a činnosti ale čekají na správce pohřebišť v kanceláři?

Financování

Ve chvíli, kdy čtete tyto řádky je již pravděpodobně rozpočet obce, jehož součástí je i rozpočet hřbitova připraven ke schválení zastupitelstvem, případně se tak již stalo. Koncem roku vás nemine pravidelná inventarizace majetku. To je příležitost přezkontrolovat stav drobného majetku a vybavení hřbitova a případně vytvořit seznam poškozeného nebo opotřebovaného nářadí, mechanizace či mobiliáře k dokoupení pro další sezonu.

Pojištění

Ještě máme v živé paměti šokující snímky po ničivém tornádo na Jižní Moravě roce 2021. Ale i silné bouřky, sněhové kalamity nebo povodně mohou způsobit značné škody na hřbitovním obecním majetku. Povětrnostní vlivy představují významné riziko, které může vážně poškodit infrastrukturu, pomníky i zeleň. Pro tyto případy je dobré, s blížícím se koncem roku zrevidovat pojistnou smlouvu a případně ji aktualizovat tak, aby nejen zahrnovala majetek hřbitova, ale taky hodnota pojištěného majetku odpovídala jeho aktuální hodnotě.

Administrativa

Zákon o pohřebnictví ukládá správcům pohřebišť vést průkazně, pravdivě a čitelně ve formě svázané knihy evidenci související s provozováním pohřebišť. Alternativou je elektronická forma, kterou je třeba minimálně jednou ročně vytisknout a svázat.

Je čas také aktualizovat seznam volných hrobových míst a vhodnou formou jej zveřejnit. Nebo označit nepronajatá hrobová místa tak, aby byly jednoznačně identifikovatelné.

To by byla situace, zapomenout na dotace

Ministerstvo obrany v programu Zachování a obnova historických hodnot I., vypsal 1. listopadu pravidelnou výzvu, ve které lze získat až 80% dotaci na zabezpečení válečných hrobů a pietních míst. Žádost o dotaci lze podat do konce ledna 2025. Dotace poskytnutá v rámci této výzvy je určena pro realizaci v období od 1. ledna 2026 do 30. listopadu 2026. O dotaci na péči o válečné hroby mohou žádat vlastníci těchto hrobů, a pokud není znám, vlastník nemovitě věci, na které je válečný hrob umístěn.

Dotace je určena na účelové udržování válečných hrobů a pietních míst v důstojném stavu či na jejich výstavbu a zachování památek vojáků a ostatních osob, které

zahynuly v boji nebo v důsledku aktivní účasti ve válečném konfliktu. Mezi způsobilé výdaje se řadí i výstavba nových válečných hrobů a pietních míst pro zachování památky vojáků a osob, které zahynuly v boji nebo v důsledku aktivní účasti ve válečném konfliktu. V rámci oprav lze financovat rekonstrukce, chemické ošetření, renovace písma a jiné údržbové práce.

Adéla Palíšková

HLAS TICHA

Čtvrtletník Hlas ticha

Ročník 1, číslo 0

Vychází v prosinci 2024, v nákladu 100 výtisků,
evidenční číslo MK ČR E 24674

Adresa redakce: Vrchoslavice 107, tel. 777 857 274, email: info@hlas-ticha.cz.

www.hlas-ticha.cz, Facebook Hlas ticha

Grafické zpracování: a_art

V případě zájmu o inzerci kontaktujte redakci.

Další číslo vychází v únoru 2025.

Nulté číslo zdarma.